

**HALK OYUNLARI ÜZERİNE HALKBİLİMSEL BİR ARAŞTIRMA:
MERSİN İLİ SİLİFKE İLÇESİ ÖRNEĞİ**

**A FOLKLORE RESEARCH ON THE FOLK DANCE:
THE CASE OF SİLİFKE COUNTY OF MERSİN PROVINCE**

**НАУЧНЫЙ АСПЕКТ ПРИ ИЗУЧЕНИИ НАРОДНЫХ ТАНЦЕВ:
НА ПРИМЕРЕ ОКРЕСТНОСТЯХ МЕРСІНА РАЙОН СІЛІФКЕ**

Aslı BALI*

ÖZ

Halk oyunları ait olduğu toplumun kültürel göstergesi, kimliğini ifade ediş tarzıdır. Aynı zamanda yapısı, içeriği ve işlevleriyle toplumun aynası olma özelliği taşıyan halk bilgisi yaratmalarıdır. Bu bağlamda Silifke halk oyunları da yörenin kültürünü yansıtan halkbilim unsurlarından biridir. Bugüne kadar Silifke halk oyunları ile ilgili müstakil bir halkbilimi çalışması yapılmamış olması bu konunun seçilme nedenidir. Çalışmada öncelikle oyun ve halk oyunu kavramlarıyla ilgili bilgiler verilmiş, gelenekteki yeri ve önemi çeşitli halkbilim araştırmacılarının da görüşleriyle birlikte açıklanmıştır. Daha sonra araştırma alanımız olan Mersin ili Silifke ilçesinden derlenen halk oyunlarının icra ortamları, icra ediliş biçimleri, kadın ve erkek oyuncuların giyim kuşamı ile oyun sırasında kullanılan aletler vb. hakkında bilgiler verilmiştir. Bunun yanı sıra düğün, bayram, asker uğurlama, sünnet töreni, festival gibi ortamlarda derlediğimiz dokuz halk oyununun ortaya çıkış hikayesine de kısaca değinilmiştir. Bu çalışmada Silifke yöresine ait halk oyunlarının tespit edilerek kayıt altına alınması, böylelikle oyunların gelecek kuşaklara aktarılmasının sağlanması amaçlanmıştır.

Anahtar sözcükler: Halkbilimi, oyun, halk oyunu, Mersin halk kültürü, Silifke halk oyunu.

ABSTRACT

Folk dance is a cultural indicator of the society to which it belongs and a way of expressing the society's identity. At the same time, they are the creations of public knowledge that is featured to be a mirror of society with its structure, contents and functions. In this context, Silifke folk dances are one of the elements of folklore that reflects the culture of the region. Until today, an independent folklore study on the Silifke folk dances has not been done, so that is why this issue is chosen. In the study, firstly the information about the concepts of play and folk dancing are given, and the place and the importance of it are explained together with the opinions of various folklore researchers. Later on, the information collected from the Silifke county of Mersin province which is our research area is given about the environs of the folk dances, the forms of performance, the clothing of women and men and the tools used during the dance etc. In addition to this, the story of the emergence of nine folk games we have compiled in weddings, festivals,

* Dr. Mersin Üniversitesi, Rektörlük Türk Dili Bölümü, asliagcilar@hotmail.com
10.17498/kdeniz.297836

military ceremonies, circumcision ceremonies and festivals is briefly mentioned. In this study, it is aimed to determine the folk dances which belong to the Silifke region and record them so that the dances will be transferred to future generations.

Key Words: Folklore, dance, folk dance, Mersin folk culture, Silifke folk dance.

АННОТАЦИЯ

Народные танцы одна из специфических презентативных форм общей культуры. В то же время структура, содержание и функция которая является зеркалом общества, которая передает информацию о народной культуре. Это отражается в народных танцах местной культуры Силифке. До сих пор не было детального исследования по вопросу народного танца и фольклора Силифке, поэтому это и стало одной из причин выбора данной темы. В работе нами представлены ранние исследования базировались только на общей информации о танцах и народных танцах, истории их места возникновения и различные точки зрения ученых. Также подробно описываются непосредственно техника исполнения танцев в окрестностях Мерсина и района Силифке, некоторые элементы исполнения, особенности народных мужских и женских костюмов с применением различных атрибутов. Наряду с этим, среди народных мероприятий как свадьба, праздник, проводы в армию, суннет, фестивали были выделены девять народных танцев и дана краткая история каждого их них. В исследовании дана полная характеристика народных танцы в районе Силифке, основанная на наблюдениях и анализе, что послужит основой для дальнейшего изучения данной темы последующих поколений.

Ключевые слова: фольклор, танец, народный танец, народная культура Мерсина, народный танец Силифке.

1. Giriş

Topluma ait kültür kalıpları içerisinde, görsel ve işitsel kültür ürünlerinden olan halk oyunları ait olduğu toplumun sosyal hayatını, kültürel zenginliğini ve bilgi birikimini yansıtmakta en önemli araçlardan birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Halk oyunları terimini oluşturan oyun kelimesinin anlamına bakıldığında bu kelimenin kökeninde din ve büyü gibi ritüel özellikler taşıdığını, terim olarak Türkçe bir sözcük olduğunu ve kullanımının çok eski zamanlara dayandığını görmekteyiz.

Öncelikle *oyun* kelimesinin anlamı hakkında kısaca bilgi verelim. Ercilasun, konuyla ilgili olarak şunları ifade etmektedir: *Oyun* kavramı ve *oyunmak* fiili Türk lehçeleri arasında kullanılmaktadır. Azerbaycan Türkçesinde *oyunmaq*, Başkurt Türkçesinde *uyunav*, Kazak Türkçesinde *oynav*, Kırgız Türkçesinde *oyñā*, Özbek Türkçesinde *oyñāmāk* şeklinde görülmektedir. Oyunun *temsil* anlamı ise; Azerbaycan Türkçesinde *tamaşa*, Başkurt Türkçesinde *uyun*, Kazak Türkçesinde *oyun*, Kırgız Türkçesinde *teatr oyunu*, Özbek Türkçesinde *spektakl* şeklinde verilmektedir. Oyunun *hile* anlamı ise Azerbaycan Türkçesinde *oyun*, Başkurt Türkçesinde *aldav*, Kazak Türkçesinde *kuvlık*, *aldav*, Kırgız Türkçesinde *aldō*, Özbek Türkçesinde *āldav*, *hiylō* kelimeleriyle ifade edilmektedir” (Ercilasun, 1991: 668-671). Bütün Türk lehçelerinde varlık gösteren bu sözcük bizi Türk kültüründe oyunun önemli ve vazgeçilmez bir yeri olduğu kanısına götürmektedir.

Oyun kelimesinin Türk mitolojisi içindeki kullanımına baktığımızda ise bu sözcüğün *şaman* anlamında kullanıldığına dair çeşitli örneklerle rastlamaktayız. Tuna, bu

konuda, Şamanizmle ilgili ilk çalışmaların ve sözcüğün ilk kullanımının 1715 yılına kadar geriye gittiğini belirtir ve Şunları ekler: "Bu konuyu ilk olarak inceleyen araştırmacılardan Dordji Banzorov'a göre Şaman kelimesi, Mançuca bir sözcüktür. Mançuca Samarambi *sıçramak, dövünmek* demektir. Samdambi ise *oyunamak* demektir." (Tuna, 2000: 12-13). Metin And'a göre oyun sözcüğü yalnız şaman için kullanılmamakta, Türkistan'da şamanın gerçekleştirdiği törenin tümüne de denilmektedir (And, 2003: 37).

Oyunun tanımı, nedeni, amacı ve insanın niçin oynama ihtiyacı duyduğu halk biliminin olduğu kadar halk bilimi ile yakından ilişkili olan başta toplum bilimi olmak üzere pek çok bilim dalının araştırma konusu olmuştur. *Homo Ludens* adlı çalışmasıyla oyunun kültürden önce olduğunu, çeşitli kültürlerden çıkma ya da bir rastlantı sonucu değil tersine çeşitli kültür biçimlerinin doğuşunda başlıca etken olduğunu söyleyen Johan Huizinga konuya çok farklı bir bakış açısı getirmiştir. Huizinga, oyunu her şeyden önce emirlerden bağımsız, serbest ve özgür bir eylem olarak nitelemiştir. Huizinga "Kurmaca gibi olağan hayatın dışındaymışçasına hissedilen, bununla beraber oyuncuyu tamamen kavrayabilen özgür bir eylem olarak tanımlamak mümkündür ki her türlü maddi çıkar ve yaradan arınmış, özellikle sınırlandırılmış bir zaman ve mekânda tamamlanan, belirli kurallara uygun olarak düzen içinde cereyan eden ve insan ilişkilerinde kendilerine bile isteğe esrarla çevreleyerek ya da kılık değiştirerek alışılmış dünya karşısındaki tuhafliklarını vurgulayan gruplar doğurmaktadır." der (Huizinga, 1994:10-11). Alan araştırmalarımız sırasında bağlamı da göz önünde bulundurarak yaptığımız incelemelerde gerçekten de halk oyunlarının, oyuncularını kavrayarak içine çeken özgür bir alan yaratan, ve oyuncularda duygusal ve fiziksel bir boşalma sağlayan bir eylem olduğunu fark ettik.

Bir başka ilkeye göre "Oyunda doğuştan bir yeteneği geliştirme arzusu veya üstün gelme, yarışma isteği, kayıp enerjiiyi tek yönlü canlılıkla, hareketle onarma gibi arzular vardır." (Eroğlu, 1994: 13). Silifke halk oyunlarını derlediğimiz sırada bu oyunların oynayanlar üzerinde bu ve benzeri onarmalar sağladığını gördük.

İnsanoğlu, ilk dönemlerden itibaren doğadaki değişimleri açıklamak için çaba harcamış, be değişiklikleri kendi yaşamını etkileyen bir sorun olarak algılamıştır. Doğadaki bu oluşumların kendisi açısından olumsuz sonuçlar doğurmasını önlemek üzere bazı törenler düzenlemiştir (Çıblak, 1999: 234). Söz konusu bu törenlerde de dinsel ya da büyüsel içerikli oyunlar oynamıştır. Zaman içerisinde söz konusu oyunlar kimi işlevlerini değiştirerek ve yeni insanın ihtiyaçları doğrultusunda evrimleşerek günümüze kadar ulaşmıştır.

Oyunun tarihsel süreci kutsallıktan, eğlenceye doğru akan bir görünümüdür. Dolayısıyla, bu akışı en eski kaynaklarından en yeniye kadar incelemek gerekmektedir. Özellikle Anadolu gibi uygarlıklara beşiklik etmiş toprakların kültür ürünlerini anlayıp anlamlandırabilmek bu geriye doğru bakışı zorunlu kılmaktadır (Artun, 2010:365). Oyun kültürden öncedir. İnsanların tüm etkinliklerinin temelinde oyun olduğu kabul edilmektedir.

Halk oyunları ise tüm karar sistemlerini etkileyen, toplumun yapısal değişikliklerinde etkisi olan bireylerin sosyal isteklerinin oluşturulmasında etken olarak Halkbiliminin alt disiplinlerinden birisi olarak görülmektedir. İçerdiği konuları ve amaçları itibarı ile karışık bir oluşumu içeren halk oyunları, bütün aşamalarında ifade bütünlüğü yansıtan ve vurgulamak istediği kültürel formu, sanatsal olarak sunan pek çok unsur gibi, iletişimin sağlanmasında kullanılan bir kültür unsurudur.

Halk oyunlarının kökeni ilk insana kadar uzanır ve büyüye dayanır. Ava çıkmadan önce yapılan toplu dans, topluluğun güven duygusunu artırıyordu. Bu, ona avına karşı

üstünlük duygusu veriyordu. Bu ilkel oyunlarda oyuncular ellerini çırparak, ayaklarını yere vurarak bir ahenk buluyordu. İlkel insanların topluluk halinde yaşaması ve kendilerini yöneten birtakım sihirli güçlere tapmaya başlaması ilk dansın doğuşuna neden olmuştur (Artun, 1992: 4). Ataman da bu görüşü destekleyen bir açıklama yapar: "Birçok halk oyunumuz, şenlik unsuru olarak birtakım âdet, gelenek ve inançlara bağlı bir düzene girmiş, toplumun yaşama şartlarına göre biçim ve anlam kazanmıştır (Ataman, 1987:41).

Halk oyunu göze ve kulağa hoş gelecek şekilde düzenlenmiş, ölçülü ve dengeli hareket yoluyla estetik bir etki ve heyecan yaratan, çoğunlukla ses birimlerinden meydana gelen, halk müziğiyle desteklenmiş, hareket ve müzik bütünleşmesidir. Halk oyunlarını tanımlarken, ait olduğu toplumun kültür değerlerini yansıtan bir olayı, bir sevinci, bir üzüntüyü ifade eden kaynağı itibarıyla din ve büyü ile ilgili olan müzikli olarak tek kişi ya da topluluk halinde icra edilen ölçülü ve düzenli hareketlerdir, demek uygun olacaktır.

2. Halk Oyunlarının Biçim ve İçerik Özellikleri

Ulusal türkü ve oyunlarımız, kültürel birliğimizi ve sosyal paylaşımlarımızı devam ettiren en önemli unsurlardır ve ulusal refleks gücümüzdür. Halk oyunu, müzik ve hareketin bir arada oluşuyla açıklanabilir görünse de arkasında verilmek istenen mesajlarla bu unsurlardan daha fazlasını ifade ettiği kendiliğinden anlaşılacaktır. Hemen her yörede farklı giysi ve müzikle ifade edilen halk oyunu, barındırdığı mesajlarıyla da sembolik özüne ait nitelikleri yakalamamız mümkündür.

Halk oyunlarının, oyun ve estetik ilişkisini en iyi boyutlarda yansıtan oyun türlerinden biri olduğunu ifade eder. Yüksel'e göre, insanların kendilerini ifade etme biçimlerinin estetik ile birleşmesinin doğal sonucu halk oyunları olmuştur. Halk oyunları, müzik ve hareketin harmanlanması, bunların çeşitli kıyafetlerle desteklenmesiyle sağlanan estetiğin yanında bir mesaj iletme amacı da taşır. Örneğin, kimi zaman sözün söylenemediği, yasaklandığı yerde duygu ve düşünceler oyunun hareketlerinde kendini gösterir. Dolayısıyla halk oyunları toplumsal duygu ve düşünceleri, halkın bilinçaltını harekete geçiren bir unsurdur. Bu oyunların oynanmasıyla, halkın toplumsal belleği taze tutulur, tarihî olaylar hatırdan silinmez ve halkı halk yapan kültürel öğelerin kuşaktan kuşağa aktarılması sağlanır.

Bir milletin var olabilmesi için köklü kültür hazinelerinden olan halk oyunlarının yaşatılmasının şart olduğu ortadadır. Türk halk oyunlarının ortak tanımı, tarihî bir kültür birikiminin yöre yöre, nesillerden nesillere taşınarak, örf, âdet ve geleneklerin müzik eşliğinde figür ve hareketlerle anlatılmak istenen olayın, belli bir mizansenle ifadelendirilmesi biçiminde yapılabilir.

İlkel şekliyle halk oyunlarında bir sihir ve büyü fonksiyonu bulunur, bu da ilkel toplulukların anlayamadıkları, kimi zaman da korktukları doğa olaylarına bir hükmetme çabası olabilir. İlkel insan, kış ile ölümü, bahar ile yeniden doğuşu bağdaştırmış ve büyü yolu ile kışı yani ölümü kovmak, baharı yani dirilmeyi sağlamak için birtakım ritüellere başvurmuştur. Bugün de bu mistik unsurların izlerine rastlanan halk oyunlarının doğuşunu bu şekilde açıklamak mümkündür.

Halk oyunlarımızda genellikle insan-tabiat, insan-hayvan, toplumsal ilişkiler ve üretim ilişkilerinin konu edildiği görülmektedir. Anadolu insanı coğrafi şartlardan etkilenmiş ve oyunlarında yağmur-kar-dolu olaylarını, deniz veya göl ile ilgili yaşantılarını, mücadelelerini, sevdiği yaylalarını, dağlarını, ovalarını konu eder. Bazen coğrafi yer adını halk oyununa ad olarak verir. Yaylaya göç olayının bıraktığı derin izleri oyunlarında sergilemektedir. Coğrafi şartlar ya da tabiat olaylarının dışında gökkuşağının yedi

renginden olan ana renkler kırmızı, yeşil ve mavi halk oyunlarımızda da kullanılmaktadır. Göğün rengini kıyafetlerine-oyununa-kilime yansıtmıştır. Yine sebze, çiçek, ağaç ve meyve adlarından benzetmeler halk oyunlarımızda sıkça kullanılmaktadır (Şenol, 1992:312).

Halk oyunlarımızda yer alan diğer bir konu ise insan-hayvan ilişkileridir. Yabani yaşam süren bir kartal, kurt, tilki ya da dağ keçisi halk oyunlarında sergilenmektedir. Hayvanlardaki renklerden de yararlanılmış, ördekbaşı, turnagözü, sülün yeşili denmiştir. Yine sarı bülbül, sarı karınca, mor koyun, çift beyaz güvercin, kara tavuk, kara bit, allı turna gibi örneklerde de görüldüğü gibi hayvanlardan bazı örnekler renkleriyle halk oyunlarımızda yer almıştır (Şenol, 1992:313).

Halk oyunlarının en başta gelen özelliği mahallîlik, yerelliktir. Bununla beraber aynı coğrafya bölgesine giren birçok yerlerin oyunları arasında benzerlikler görülür. Tabiat, iklim gibi şartların etkisi de olmakla beraber, bu özellikleri daha çok etnolojik, sosyal faktörlere bağlamak yerinde olur.

Türk halk oyunlarının oluşumunda insanımızın kalıp davranışları da önemli bir etkidir. Kavgalar, savaşlar, hasat, vahşi hayvanlardan korunma, arazi anlaşmazlıkları, barış gibi olaylar bunlardan halk oyunlarına yansıyan birkaç örnek olarak gösterilebilir. Bu tutum ve davranışlar esnasında ihtiyaç duyulan kılıç, kalkan, bıçak, kama, tüfek, fişek, orak, tirpan, sopa gibi araçlar da halk oyunları oynanırken kullanılan malzemelerdir.

İklimin ve coğrafyanın da halk oyunları üzerindeki etkisi vardır. Eroğlu, bu etkiyi şöyle dile getirir: "Çok sıcak yerlerde danslar akıcıdır, kaslar fazla zorlanmaz. Gece gündüzle arasındaki iklim durumu çok kesin olarak ayrılmış yerlerde kuvvetli ile yumuşak hareketler arasında belirginlik, yumuşaktan serte veya sertten yumuşağa birden geçişler gösterir, ayağı yere sert basmalar bulunur. Yaz ile kış arasında büyük ısı ayrımı bulunan yerlerde, uzun cümleler, danslarda belden iki yana sallamalar görülür, baş ve ayak dansa yön verir, kolların, ayakların hareketi karışıktır. Gece ile gündüz arasında eşitlik bölgelerde; Hareketlerde, vuruşlarda eşitlik ve dengelilik bulunur. Hele nemli yerlerde aşırı canlılık görülmez. Soğuk yerlerde hareket güçleşir, kaslar gerilir, adımlar ve hareketlerin başı, sonu iyi belirlenir." (Eroğlu, 1995: 19).

Halk oyunlarımızın bir başka önemli özelliği de, yapılarındaki malzemeyi etkileyen olaylar bakımından tarih belgeleri gibi değer taşımalarıdır, hatta çoğu zaman tarihin gözünden kaçan olayları dile getirirler. Örneğin; bar oyunları, halay, zeybek, seymen oyunları, musikileriyle de bir savaş ve kahramanlık olayını ya da kıtlık, bereket, bir âfet, bir facia, büyük bir aşkı anlatan ve canlandıran adeta tarih belgeleridir.

Türklerde kılıçla, mumla kutsal sayılan çeşitli araçlarla oynanan pek çok oyun vardır. Uğur getirmesi amacıyla oynanan oyunlara da rastlamak mümkündür. Günümüzde bunların kalıntılarını oyunlarımızın birçoğunda görmek mümkündür. Kutsal amaçların zamanla ortadan kalkarak eğlence için yapılmaya devam ettiği görülmektedir (Akyıldız, 1981: 11).

Halk oyunları, yalnız bizde değil, bütün milletlerin günlük hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Kaynaklar incelendiğinde oyunun yalnız dinsel törenlerden toplum ve kişi hayatına girmekle kalmadığı, sanatın ve kültürün yaratıcısı olarak görev yaptığı görülecektir.

Kısaca halk oyunları, tıpkı diğer halk bilgisi yaratmaları gibi, geleneğin devamı, ait olduğu toplumun kültürel göstergesi ve bir kimliği ifade ediş tarzıdır. Sahip olduğu yapısı, içeriği ve işlevleriyle estetik ve iletişim özellikleri bakımından toplumun aynası olma özelliğini bünyesinde barındırmakta ve taşımaktadır.

Halk oyunları bölge bölge zengin karakterler göstermektedir. Oyunların ezgi, ritim, hareket, estetik, kıyafet, mizansen, jest ve mimikleri değişiktir. Bununla birlikte halk oyunlarımızın en önemli özelliklerini aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür:

a) Halk oyunlarımız doğal ve içten geldiği gibi oynanır; zorlama yapmacıklık yoktur.

b) Oyunlarımızın bazılarında görülen sertlik aslında kıvraklık, hızlilik ve dinamikliktir.

c) Oyunlarımızda hareket, ritim ve ezgi bir bütün halindedir. Bundan dolayı oyunlar canlı, heyecan verici ve etkileyicidir.

d) Oyuncu, duyarlılığını oyuna olduğu gibi katar.

e) Toplu oyunların müzikleri genellikle vokal ya da enstrümantaldir. Bazı oyunlar sadece türkülü oynanır ki bu oyunların çoğu kadın oyunlarıdır (Ay, 1990: 85-87).

Halk oyunları bireysel ve toplumsal işlevleri ile uyumun sağlanmasına katkıda bulunmaktadır. Gerek toplumsal, gerekse eğitim, iletişim ve eğlence anlamlarında halk oyunlarının işlevleri bulunmaktadır. Halk oyunlarının icrası sırasında bu işlevler oluşmaktadır. Dolayısıyla, anlatılamayan sevgiler, kızgınlıklar, karşı tarafa yansıtılmakta, içinde yaşanılan toplumun değerleri öğretilmektedir.

Halk oyunlarının eğlendirici yönü, diğer öğeler ile ayrı zamanlarda gerçekleşmemekte, eğitim, iletişim ve toplumsal işlevleri bir arada gerçekleşmektedir. Oynanan oyun, bazen bir işleve, bazen ise tamamına hizmet etmektedir. Çoğu zaman oyunların işlevlerini birbirinden ayırtırmak mümkün olamamaktadır.

İşlevsel olarak halk oyunları biyolojik ve kültürel gereksinimlerin doyumunu sağlamakta ve toplumsal yaşamın bir parçası olarak bireylerin üretimlerinin toplumsallaşmasıyla oluşmaktadır. Günümüzde icra ediliş biçimleri ve ortamları ile halk oyunlarının yüklendiği işlevler zaman içinde kökenindeki ritüel özelliğini kaybetmiştir. Oyun oynama geleneği zamanla dini, törensel niteliklerini kaybederek bugünkü biçimlerini almış ve estetik bir özellik göstererek farklı işlevler yüklenmiştir. Türk halk oyunlarına ait adımların çeşitli icra ortamlarında, yeniden yaratılarak aktarılması ile bu icraların sağlık alanında, yaşam kalitesini yükseltmeye yarayan hareketler olduğu ve iyileştiricilik işlevine sahip olduğu da anlaşılmıştır.

Halk oyunlarının iletişimsel işlevi noktasında ise, A. Lomax halk danslarını, bir “icra veya performans” olarak düşünmüştür. Lomax, dans etme şekli ve stilini oyuncuların vücutlarının duruşu, enerjilerini boşaltmadaki özelliklerini oyuncu grubundaki sanatçıların birbirleri ile ilişkilerinin dinamiği, oyuncu ile izleyicinin karşılıklı etkilenişi ve iletişimleri gibi karmaşık elementlerin bir sentezi olarak görmektedir (Çobanoğlu, 1999: 174).

Halk oyunları toplumsal sistemde, kültürel yapının bir parçası olarak işlevselliğini hâlâ canlı olarak sürdürmektedir. Toplumsallaşma sürecinde, töre ve törenlerin ayrılmaz parçalarından biri olan halk oyunları, toplumsallaşmaya yardımcı olmakta, bireylerin ait olma güdüsünün doyurulmasına, bireylerin yaklaşarak kaynaşmasına yardımcı olmaktadır.

Toplumsal yaşamın her döneminde farklı bir biçimde insanların yaşamında yer alan halk oyunları, toplumsal bütünlüğü sağlamaya da katkıda bulunmaktadır. Bu açıdan toplumsal yaşamın vazgeçilmezleri arasında yerini alır. Ana dil gibi, halk oyunlarının da içinde yaşadıkları topluluklardan koparılmasına imkân yoktur. Topluluklar her gittikleri yere oyunlarını da beraber götürmektedirler.

Kıscacası, halk oyunu icraları ister eğlence ister eğitim ister sağaltım amaçlı olsun; insanın, coşku, sevinç, boşalma, özgüven kendini anlatma ve beğenilme arzularını dile getiren bir iletişim aracı durumuna gelmiştir. Böylelikle halk oyunları; onu icra eden kişiler ve onun icra edildiği bağlamlara göre değerlendirildiğinde, insanların birbirleri ile iletişim kurabildiği toplumsal bağların kurulmasına yardımcı olan bütünün bir parçası olma hissini veren toplumun tamamı üzerinde en güçlü etkinliklerden birisi olan bedensel bir ifade biçimidir.

3. Silifke Halk Oyunları

Silifke yöresi, köklü tarihinin yanı sıra çok zengin halk oyunlarına sahiptir. Söz konusu bu oyunlar uluslararası bir üne sahiptir. Oyunların tarihsel kökeni düşünüldüğünde yüzyıllar öncesinden gelen konargöçer kültürünün ve geleneklerinin izleri görülür. Hayvancılığa dayalı bu kültürün ve yayla hayatının getirdiği birlik beraberliğin oyunlarda kendisini gösterdiği söylenebilir.

Çalışmamıza konu olan Silifke halk oyunları söz konusu yöreye gidilerek sözlü kaynaklardan derlenmiştir. Alan araştırması sırasında bu oyunlar icra ortamlarında bağlamı da göz önünde bulundurularak incelenmiştir. Alandan derlediğimiz dokuz oyununun Silifke halk kültüründeki işlevleri de tespit edilmeye çalışılmıştır.

3.1. Oynularda Giyim-Kuşam

Silifke yöresi halk oyunlarında giyim, kadın ve erkeklerde değişmektedir. Yörenin zengin halk oyunlarına eşlik eden bu kıyafetler günümüzde geleneksel hallerinden modernize edilmiş olarak karşımıza çıkmaktadır. Giyim, dönem dönem küçük değişikliklere uğramakla birlikte genellikle başa, bedene ve ayağa giyilenler olarak üç kısımdan oluşur. Çalışmamızda bu kıyafetler kadın ve erkek kıyafetleri olarak iki bölümde incelenmiştir.

Kadınlar, başlarına dokuma kumaştan yapılan terlik, kep ya da fes olarak adlandırabileceğimiz bir başlık giyerler, bunun üzerine üçgen şeklinde, bir ucu arkada kalacak biçimde oyaly yazma bağlarlar. Yazmanın diğer iki ucu boyun altından geçirilerek ensede bağlanır. Oyaly yazma, genellikle kırmızı ve beyaz renkli ve çiçekli desenli olur. Kare şeklindedir ve etrafı oyalarla çevrilmiştir.

Kadınların giydiği özel kıyafetlerin yanı sıra kullanılan takılar da bulunur. Bu takılar tepelik, alınlık ile saça ve boyna takılan atkılarından oluşur. Tepelik, gümüşten yapılır ve üzeri çeşitli renk ve desenlerde taşlarla süslenir. Tepelik, terliğin üzerine takılır (Tekin, 2008: 236). Silifke yöresinde oynanan halk oyunları sırasında kadınların baş süslemeleri geleneksel baş süslemelerine yakın özellikler göstermektedir. Başa giyilen fesin üzerine yazma örtülmekte, yazmanın üzerine ise alnın üst kısmına turuncu yeşil renklerde krep bağlanmaktadır. Kadının statüsünü gösterecek nitelikte gümüş para ve zincirlerle süslenen alınlık başı tamamlamaktadır. Bu alınlık ise gümüşten muska veya yaprak şeklinde üç parçadan oluşur. Parçalar ince zincirlerle birbirine bağlanır ve orta kısım renkli taşlarla süslenir. Saç örgüsüne aksesuar olarak "sırma" takılır. Boyuna aksesuar olarak altın kolye takılır. Vücut süsleri olarak da sürme, rastlık ve kına kullanılır

Kadınların beden giyimi ise, iç ve dış giyim olarak ikiye ayrılır. İç giyim, iç göyneği ve dondan oluşur. Bej, krem veya beyaz renkli olan iç göyneği çiğ iplikten dokunmuş kumaştan yapılır. Yaka kısmı göğse kadar açık ve düğmelidir ve bu kısım nakışla süslenir. Boyu diz üzerine gelecek şekildedir. Belden dize kadar olan kısmı çeşitli desen ve renklerde yarışlarla süslenir. İç göyneğinin altına giyilen don ise iç göyneğinin yapıldığı kumaştan

yapılır ve donun paçaları ile bel kısmı lastiklidir. Donun da dizden aşağıya kadar olan kısmı yarışlarla işlenir (Tekin, 2008:236).

Dış giyim ise üç etek, Trablus kuşak, bağcık, kemer ve cepkenden oluşur. Üç eteğin belden aşağı kısmı üç parçadan oluşur ve bu giysi iç göyneğin üstüne giyilir. Renkli ipekten dokunan Trablus kuşağın ise uçları püsküllüdür ve üç eteğin üzerine bağlanır. Bağcık, keçi kılından değişik renklerdeki ipliklerden örülür ve boncuklarla süslü olan uç kısımları püsküllüdür. Bele, Trablus kuşağın üzerine gelecek şekilde sarılarak uçları arkaya sarkıtılır. Kadife üzerine renkli sim işlemeli olan cepkenin önü açıktır. Kısa ve uzun kolludur, sırta giyilir. Oyunlarda giyilmesi zorunlu değildir.

Silifke yöresi kadın kıyafetlerinde alta şalvar giyilir. Kırmızı saten kumaştan bel kesimli, beli ve paçaları lastikler toplanmış şalvar botları açıkta bırakacak şekilde hazırlanır. Şalvarın üst kısmına gömlek giyilir. Bu gömlek pamuklu beyaz kumaştan omuzdan dikişli, takma kollar ve arkadan düğmelidir (Onuk, 2004: 251).

Kadınların ayak giysileri çorap ve edikten oluşur. Edik ayağa giyilen botlar için yörede kullanılan bir addır. Çorap, kuzu yününden örülür ve genellikle beyaz veya krem renklidir. Desenli olanları da kullanılır. Ediğin ise tamamen el işçiliği ile üstü sıgır derisinden, altı köseleden yapılır. Genellikle kırmızı ve sarı renktedir. Çizme şeklindedir ve uç kısmı yukarıya doğru kıvrıktır.

Erkekler ise başlarına kuzu yününden örülen ve genellikle krem ya da beyaz renkli olan “goka” adlı bir başlık giyerler. Erkeklerin beden giyimi de kadınlarda olduğu gibi iç ve dış giyim olarak ikiye ayrılır.

Erkeklerde içe, çiğ pamuk ipliğinden dokunmuş gömlek giyilir. Gömlekte krem, beyaz, sarı ve mavi renkler hâkimdir. Beyaz ya da krem üzerine sarı veya mavi çizgili dokunan gömleğin yakası hâkim yaka biçiminde dikilir.

Dış giyim ise aba, şalvar ve kuşaktan oluşur. Keçi kılının çığnenerek pişirilmesi yolu ile elde edilen depme adlı kumaştan yapılan abanın kol kısımları koltuk altından bileğe kadar dikişsiz ve açıktır. Dolayısıyla kol uçları bilekten kolayca çıkıp omuzlardan geriye atılabilmektedir. Abanın dikiş yerlerinde, kumaş katlanarak değil üst üste getirilerek dikilir. Aba gibi depme kumaştan yapılan şalvarın bel kısmı geniştir, paçalara doğru inildikçe daralır. Şalvarın beli uçkurla bağlanır. Kuşak ise beyaz kuzu yüzünden örülür ve kuşağın üst kısmına siyah ve kahverengi desenler işlenir. Kuşak, şalvarın üzerinden çekilerek diz altına kadar uçları ponponlu iplerle bacağına bağlanır. Erkekler, ayaklarına yemeni giyerler. Yemeninin üstü sıgır derisinden, altı köseleden yapılır. Siyah renklidir ve ucu yukarıya doğru kavisli, arkası konçludur (Tekin, 2008:237).

3.2. Oyunların İcra Ortamları

Araştırma alanımız olan Mersin ili Silifke ilçesinde de çeşitli ortamlarda halk oyunları oynanmaktadır. Düğün, bayram, asker yollama, sünnet töreni vb. halk oyunlarının oynandığı ve eğlencelerin düzenlendiği ortamları oluşturmaktadır. Bunların yanı sıra sahnede sergilenen halk oyunları yarışmalar ve çeşitli gösteriler de halk oyunlarının oynayan ve izleyeni ile eğlendiği ortamları oluşturmaktadır.

Kaşık oyunu yörede en sık karşılaşılan oyundur. Genellikle daire biçiminde birçok oyuncu tarafından oynanan oyunda her oyuncunun iki elinde ikişer kaşık bulunur. Oyuncular birbirine tutunmadan oynarlar. Bu halaylar ve barlar gibi meydan oyunu değildir. Daha çok oda ve meclis dansı niteliğini taşır. Davul, zurna gibi yüksek sesli sazlardan çok darbuka, klarnet, keman, cümbüş saz ve elle çalınan küçük davul eşliğinde

oyunadır. Kaşık oyunlarının büyük bir kısmı türküdür. Erkek meclislerinde erkekler, kadın meclislerinde kadınlar tarafından oynanır. Bazen de karışık olarak oynanır.

Silifke yöresi halk oyunlarına eşlik eden ana çalgılar günümüzde davul, keman, klarnet ve kabak kemanedir. Ancak bazı oyunlarda cümbüş, def ve saz da kullanılır. Özellikle kaşık oyunlarında, şimşir veya dişbudak ağacından özel olarak yapılan kaşıklar ritmi sağlayan en önemli oyun aletleridir.

3.3. Oyunlar ve Oynanma Biçimleri

Bugün ana tür ve ara tür diye tabir edilen yapılar, halay, horon, bar, zeybek, kaşık, karşılama, teke, köçekçe, çiftetelli, bengi, güvende, kasap, mengi, seymen şeklinde sıralanabilir. Silifke halk oyunları arasında Keklik, Kıbrıs Zeybeği, Portakal Zeybeği, Silifke'nin Yoğurdu, Yayla Yolları, Türkmen Kızı, Sallama, Ger Ali (Ham Çökelek), Mengi olarak adlandırılan dokuz oyun bulunmaktadır. Bu oyunlardan da kısaca söz edelim.

SHO.1 Keklik

Bu oyun avcıdan kaçan keklığın taklidi şeklinde oluşmuştur. Oyunun keklik avından doğduğu ve başarılı geçen av dönüşünde toplanarak yapılan eğlencelerden oluştuğu söylenir. Hayvanın uçuş, kalkış, sekiş ve uçmak için kanatlarını çırpış anını, korkudan geri geri çalılıklar içine çekilmesini ve ıssız yerlerdeki sekişini büyük bir canlılıkla yansıtır. Kaşıklarla oynanır. Kaşık vuruşları, keklik uçuşunu, kanat seslerini ve ötüşünü canlandırır. (K.1, K.2, K.12, K.13, K.14, K.19).

Keklik oyunu hareketli bir oyundur. Sıçrama figürü ile başlar. Burada ayak ve kollar dışa ve içe eğilerek dönme figürü yapılır. Sonra çift ayak çökerek sağa sola kollarla birlikte sekme figürü sergilenir. Sıçrama figürünü tekrar yapan oyuncular ileriye sekme ve çökme figürünün ardından oyunu tamamlarlar.

SHO.2 Kıbrıs Zeybeği

Coğrafi, ekonomik ve iktisadi koşullarla bağlantılı olarak, Kıbrıs'ta bilinen bu dans Silifke'ye taşınmış ve sevilmiştir. Oyun Kıbrıs'a Türkmen aşiretlerinin gidip gelmesi dolayısıyla yaptıkları kahramanlıkları anlatmaktadır. Silifke Zeybeğinin bilinen bir öyküsü yoktur, yörede oynandığı için bu isim verilmiştir. (K.1, K.4, K.18, K.19, K.20).

Çok hareketli, kıvrak ve çok figürlü bir oyundur. Birinci adımda ileriye doğru 9 sayılık zeybek yürüyüşü yapılır ve dönüş figürünün ardından yerinde zeybek yürüyüşü yapılır. Zikzak biçiminde merkeze doğru dönüş eşliğinde yine zeybek yürüyüşü tekrarlanır. Sağa sola 3 defa çökmeli zikzak figürü el çırpma hareketiyle birlikte gerçekleştirildikten sonra çökmeli bir dönüş yapılır. Sonra bu hareketlerin tamamı tekrarlanır ve geriye, öne ve tekrar geriye çökme kalkma figürü dönüş hareketi ile tamamlanarak oyun bitirilir.

SHO.3 Portakal Zeybeği

Silifke narenciye bölgesi olduğundan, portakal da oyunlara ilham kaynağı olmuştur. Portakal toplanırken, karşılıklı türküler söylenir ve portakalın toplanması, yere düşüp yuvarlanması anlatılır. Aldığı isim maddesel anlamda değil mecazi anlamdadır. Türkülerimizin genel olarak sözlerinde geçen meyve adları, sevgililerin; yanaklarına, dudaklarına, gözlerine, göğüslerine benzetildiği için bu zeybekte de sevgililerin göğsü portakala benzetilmiştir. Dolayısıyla Ege'den Güney'e doğru yayılan zeybekler, Ege'deki kahramanlık ögesini Güney de aşk ögesiyle yumuşatmıştır (K.1, K.3, K.4, K.11, K.18).

Portakal zeybeği oynanırken birinci adımda sol ayak önde sağ ayak geriye adımla, öne sol ve sağ sekerek ayak çekme hareketini dönüş figürü izler. Sözle beraber kollarla birlikte merkeze kol kırma ve sağa sola ve tekrar sağa üç defa çökmeli zikzak hareketi el vuruşlu olarak yapılır. Dönüşün ardından sağ ayak geriye adımla, öne sol ve sağ sekerek ayak çekme ve kol kırma figürü gerçekleştirilir. Sonra geriye dönüp iki geriye bir öne sekerek çökme kalkma figürü, dönüş ve ileriye zeybek yürüyüşü yapılarak oyun bitirilir.

SHO.4 Silifke'nin Yoğurdu

Bu dans eski bir Türkmen dansıdır. Kadınlarla erkekler karşılıklı olarak oynar. Silifke ekonomisinde hayvancılığın yeri önemlidir. Oyunun başından sonuna dek, yoğurdun üretimini gözlemek olasıdır. Yoğurt, Türkmen yaşantısında önemli yeri olan yiyecektir. Türkmenler, eski dönemlerde yoğurt yapar bunu satarak geçimlerini sağlarlardı. Böylece günlük yaşama girerek baş yiyecek olan yoğurt, türkü ve oyun olarak da günümüze ulaşır. Yoğurt, Türkmen için geçim kaynağı olması nedeniyle büyük bir saygınlığa sahiptir. Bu saygınlık da Türkmenleri, yoğurdun bereketi için oyun oynamaya yöneltmiştir (K.1, K.2, K.3, K.4, K.5, K.8, K.9, K.11, K.12, K.13, K.15, K.16, K.21). Silifke'nin yoğurdu da hareketli bir oyundur. Birinci adımda ileri – geri basıp çökme hareketi yapılır, kollarla beraber bas çök ile 360 derece dönlür ve ardından yerinde dörtlü vuruş yapılır. İkinci adımda yerinde bas çök hareketi yapan oyuncu 360 derece döner ve kollarla birlikte dışa ve içe dörtlü vuruş yapar. Üçüncü adımda ise yine yerinde bas çök yapan oyuncu diz kırarak ayakları zik zak biçiminde yerinde dörtlü vuruş ile oyunu tamamlar.

SHO.5 Yayla Yolları

Bu oyun Toros dağları üzerinde yaşayan Türkmen Aşiretlerine ait bir oyundur. İçinde Türk soyunun en eski oyun gelenekleri vardır. Daha doğrusu Orta Asya'dan gelen eski bir oyundur. Yaz aylarında denize gelen, sıcağdan kaçan halkın, dağ eteklerindeki yaylalara çekilmesini, genç kızların ve erkeklerin beraberce yaptıkları oyunları ve şenlikleri, kısaca yayla yollarında göç eden boyların, obaların göçlerini yaşatan, onların coşkularını dile getiren bir oyundur. Erkek ve kızların birlikte oynayabildiği gibi sadece erkekler tarafından da oynanmaktadır. (K.2, K.3, K.6, K.7, K.11, K.12, K.17, K.18).

Oyun daire biçimde oynanır, önce kollarla birlikte ilerleyerek dörtlü vuruş yapılır. Hey hey sesiyle soldan 360 derece dönüş gerçekleştirilir. İkinci adımda sağa sola çökmeli zikzak figürü 5 defa yapılır. Sonra 180 derece sağdan dönerek 3 defa çökmeli figür yapılır. Oyun, ayak çekmeli ve sekmeli selam figürü ile tamamlanır.

SHO.6 Türkmen Kızı

Eski Türklerin kıtlıktan bolluğa kavuşma törenlerini canlandıran bir oyundur. Oyunda değişiklik olarak kaşık kullanılmaz. Bunun nedeni de ellerin yaşantısal hareketler yapmalarıdır. Oyunda Türkmen kızının inek sağmak, yayık yaymak, hamur yoğurmak gibi günlük işleri yaparken gözlenir (K.1, K.3, K.8, K.9, K.10, K.16, K.17, K.21).

Türkmen kızı oynanırken öncelikle sağ ayak çevirmeli yan yürüyüş yapılır, ardından çömelerek inek sağma figürü ve sağa ve sola 45 derecelik açıyla ilerleyerek ayak vuruşu yapılır. Sonra yayık yayma figürü ve yine dörtlü ayak vurma hareketi yapılır. Son bölümde ise hamur yoğurma figürü yer alır. Sağ ve sol kolla ter silme, sağa ve sola el vurma figürünün ardından sağa ve sola 45 derecelik açıyla ilerleyerek dörtlü vuruşla oyun tamamlanır.

SHO.7 Sallama

Bu oyunun göç sırasında yaylaya göç eden katarın, yörenin coğrafi yapısına uygun olarak bir sağa bir sola dönerek sallana sallana gitmesinden kaynaklandığı söylenmektedir. Bu oyunun içindeki yüzme figürü de bize oyunun denizle olmasa bile suyla bir ilişkisi olduğunu düşündürmektedir. Çok eski dönemlerde Göksu'nun şiddetle esen poyrazla can aldığı söylenmektedir. Bu da bize halkın sudan etkilendiğini gösterir. İyi yüzme bilmeyenlerin, Göksu da boğulmaları, ölümden korkan halkın etkilenecek, suyun can alıcılığından kurtulmak için iyi yüzme bilmek istemini, oynanan oyunda dile getirilmiştir. (K.2, K.7, K.8, K.9, K.10, K.11, K.12, K.13, K.15, K.20, K.21).

Sallama oyunu sağa doğru yan yürüyüşle başlar. Arkasından yüzme figürü kollarla birlikte yapılır. Sonra yerinde bas çok hareketi yapan oyuncu soldan geriye ve öne doğru dörtlü vuruş yapar. El vurup soldan dönme figürünün ardından yine sağa yan yürüyüş ve yüzme figürleri tekrarlanır. Kollarla birlikte selam verilerek oyun tamamlanır.

SHO.8 Ger Ali (Ham Çökelek)

Bu bölgenin uzak bir dağ köyünde Gerali isminde bir kişi yaşıyormuş. Gerali'yi herkes sever, sayar ve tanırmış. Gerali bir müddet eşkıyalık yapmış, daha sonra köyünden bir kızla evlenmiş. Anası babası, acaba oğlumuz yola gelir, eşkıyalığı bırakır da dürüst bir insan olur mu? düşüncesiyle oğullarını evermişler. Gerali bir müddet Hediye isimli bu kızla yaşamış. Birkaç ay sonra Hediye'nin üstüne bir kız daha almış. Böylece iki kadınla evlenmiş. İkinci karısının adı Duduya imiş. Gerali, bu hanımlarıyla yaşarken zaman ilerledikçe, yaşam koşulları güçleşmiş ve hanımlarla geçinemez, eksiklerine yetemez olmuş. Birine 3 m kumaş alsa, öteki bayramlık ister dururmuş. Gerali dayanamaz olmuş ve sonunda işi oyuna, türküye dökmüş. Döne döne oynamaya başlamış. Bu oyun da dönerek oynanır (K.1).

Kaşıklarla oynanan bu oyun sırasında birinci adımda sağ ayak taban basılıp sol ayak çevirmeli yan yürüyüş yapılır. Kollarla birlikte sağdan ve soldan dönüş figürünün ardından yine ayak çevirmeli yan yürüyüş yapılır. Diz kırarak sağa sola çökme figürünü diz kırarak sağa sola kollarla bakma figürü takip eder. Ardından diz kırarak kalkma figürü yapılır ve dönüş figürü tekrarlanır. İkinci adım olarak sağ ayak taban basılır, sol ayak çevirmeli yan yürüyüş yapılır, kol ve ayak hareketleri birbiriyle uyum içindedir. Kollarla birlikte sağdan ve soldan dönüş figürünün ardından oyun yan yürüyüşle son bulur.

SHO.9 Mengi

Kadın-erkek birlikte oynanan karşılama türü bir halk oyunudur Kadın-erkek birlikte oynanan bu oyunda oyuncular seyircilerin gözü önünde onlarla hiç ilgilenmeden davul ve zurnanın ahengiyle coşup oynamaktadırlar. Bu oyunda durgun bir "ağırlama"dan sonra hızlı bir "yeldirme" yer alır. (K.1, K.11, K.12, K.13, K.14).

Kaynak kişilerin verdiği bilgilere ek olarak yörede oynanan Mengi, aslında Alevi topluluklarından özellikle Tahtacıların ve Abdalların oynadıkları bir oyundur. Silifke'nin Kırtıl köyü de Alevilerin yaşadığı bir yerdir. Kadın-erkek oynanan bu oyun Tahtacıların geleneksel oyunlarından. Birbirine koşut karşılıklı iki dizi oluşturan oyuncuların yüzü birbirine dönüktür. Yazılı kaynaklardan elde edilen bilgilere göre, Mengi düğün, sunnet, vb. törenlerde en az iki kişiyle toplu ve karma olarak eğlence amaçlı oynanan bir oyundur (Çıblak, 2005: 326).

İzleme imkanı bulamadığımız bu oyun müzik eşliğinde türkü söyleyip el çırparak oynandığını ve oyunun, sevgi ve dostluğu simgelediği belirtilmektedir. Eşlik çalgıları,

genellikle kabak kemane, zilli def ve davuldur. Ayaklarda sekmeler, diz kırma, öne eğilme ve kolları sallama oyunun başlıca figürlerini oluşturur.

Sonuç

Halk oyunları, tıpkı diğer halk bilgisi yaratmaları gibi, geleneğin devamı, ait olduğu toplumun kültürel göstergesi ve bir kimliği ifade ediş tarzıdır. Sahip olduğu yapısı, içeriği ve işlevleriyle estetik ve iletişim özellikleri bakımından toplumun aynası olma özelliğini bünyesinde barındırmakta ve taşımaktadır.

Orta Asya'dan çeşitli tarihlerde göç eden Türklerin geldikleri yerlerden getirdikleri millî ve dinî alışkanlıkları arasında en çok yayılan ve ilgi görenin oyunlar olduğu varsayılabilir. Türklerin en eski inancı olan Şamanizm'in başlıca ibadeti de oyundur. Zaman içinde dinsel ve büyüsel niteliğini kaybeden oyunlar günümüzde daha çok eğlence amaçlı gerçekleştirilmektedir.

Genel olarak Silifke halk oyunları mizahi öğeler taşıyan aşk ve sevgi temalarını işleyen oyunlardır. Açık alanlarda ya da kapalı mekânlarda oynanır. Kadın-erkek karışık oynanan oyunlardır. Temel oyun adımı, bir ayağın topuğu ve diğer ayağın pençesi üzerinde topallar gibi sürekli sekmesidir. Sürekli sekerken ve ayaklar atılırken ani çökmeler hareketlerin en karakteristik özelliğidir. Oyun ezgilerinin ölçsüz olarak söylenen türkü bölümlerinde kişiler serbest hareket yaparak yürürler. Ezginin nakarat bölümlerinde ortak hareketler yapılır. Genelde dairede oynanmakta olup karşılıklı olarak da oynanır. Ellerden tutuşmadan, ferdi olarak oynanır. Sekme bölümlerinde kollar yanda, yarım dairede aşağı yukarı sürekli hareket ettirilir. Oyuncu sayısında bir sınır görülmez. Genelde çift olarak oynanır. Temel ve vazgeçilmez tek oyun aracı kaşıkır. Oyun ritmine göre kaşık çalarak oynamak büyük maharet ve hüner gerektirir.

Bireyin sosyalleşme sürecinde Türk halk oyunlarının tamamında olduğu gibi Silifke halk oyunlarında da icra edildiği sosyal ortamlarda, kültürel birlik ve bütünlüğün sağlanması, bu bütünlüğün gelecek kuşaklara taşınması ve toplumsal dayanışma biçimlerinin artırılması açısından önemli işlevlere sahiptir. Halk bilgisi ürünlerinin görsel ve işitsel yönünü oluşturan bu oyunlar, müzik ve oyun ile bir toplumun kültürel özelliklerinin gelecek kuşaklara taşınması işlevine sahip olmaktadır. Sunumu ile ait olduğu yerin giyim, hareket, müzik tarzı ve estetik anlayışı gibi kültürel özelliklerini aynı anda aktarmaktadır.

Günümüzde teknolojinin gelişmesi, eğlence anlayışının değişmesi, sosyo-kültürel yaşamdaki farklılaşma gibi faktörlerin etkisiyle bu oyunların icra ortamlarının daraldığı tespit edilmiştir. Halk oyunları son zamanlarda gerek ulusal gerekse uluslararası festivallerde, yurtiçi ve yurtdışında düzenlenen yarışmalarda oynanmaya devam etmektedir.

Sonuç olarak kültürümüzün en önemli taşıyıcılarından biri olan halk oyunlarının işin ehli kişilerce derlenip, unutulmaya yüz tutmuş olan oyunların, figürlerin, kıyafet ve müziklerin belirlenmesi, gelecek nesillere aktarılması gerekmektedir.

SÖZLÜ KAYNAKLAR

Sözlü kaynaklar, adı-soyadı, doğum yılı, mesleği, medeni hali, doğum yeri ve eğitim durumu bilgileri sırasıyla verilmiştir.

K.1. Lutfi Uğur, 1955, emekli öğretmen, evli, Silifke, üniversite.

K.2. Meral Yetkin, 1968, memur, evli, Silifke, lise.

K.3. Ayşen Tamer, 1958, işçi, evli, Silifke, ortaokul.

- K.4. Zeynep Sandak, 1964, işçi, bekâr, Silifke, ortaokul.
K.5. Zeynep Sevgi Çayırılı, 1963, muhasebeci, evli, Silifke, lise.
K.6. Nezaket Topbaş, 1955, ev hanımı, evli, Bayındır Köyü, ilkokul.
K.7. Şifa Kelce, 1983, ev hanımı, evli, Kabasakallı Köyü, ilkokul.
K.8. Mehmet Kelce, 1978, işçi, evli, Kabasakallı Köyü, lise.
K.9. Zekiye Kelce, 1939, ev hanımı, evli, Kabasakallı Köyü, yok.
K.10. Nazif Ali Arıcan, 1971, avukat, evli, Silifke, üniversite.
K.11. Kamil Trak, 1934, emekli, evli, Silifke, lise.
K.12. Fatma Trak, 1941, terzi, evli, Silifke, ilkokul.
K.13. Ahmet Tezcan, 1959, aşçı, evli, Silifke, ilkokul.
K.14. Ayşegül Sengi, 1987, serbest meslek, evli, Silifke, ortaokul.
K.15. Leyla İyidoğan, 1970, kuaför, bekâr, Silifke, ilkokul.
K.16. Mustafa Bilgen, 1955, tantuni ustası, evli, Silifke, ilkokul.
K.17. Binnaz Bilgen, 1955, esnaf, evli, Silifke, ilkokul.
K.18. Kasım Mavzer, 1970, berber (yöresel sanatçı), bekâr, Silifke, ortaokul.
K.19. İsmail Keser, 1965, memur, evli, Silifke, lise.
K.20. Durdane Keser, 1965, sınıf öğretmeni, evli, Silifke, üniversite.
K.21. Murat Sengi, 1974, gazeteci, evli, Silifke, lise.

KAYNAKÇA

- And, Metin (2003). *Oyun ve Bügü*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
Akyıldız, Naciye (1981). *Türk Halk Oyunları*. İstanbul: Yapa Yayınları.
Ataman, Sadi Yaver (1975). *100 Türk Halk Oyunları*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
Ay, Gökten (1990). *Folklor Giriş*. İstanbul: PanYayıncılık.
Çıblak, Nilgün (1999). "İçel-Mut Çömelek Köyü Köy Seyirlik Oyunlarından Saya Oyunu". III. *Uluslararası Çukurova Halk Kültürü Bilgi Şöleni Bildiriler*. Adana: Adana Valiliği.
Çıblak, Nilgün (2005). *Mersin Tahtacıları -Halkbilimi Araştırmaları-*. Ankara: Ürün Yayınları.
Çobanoğlu, Özkul (1999). *Türk Halk Bilimi Kuram Ve Yöntemlerine Giriş*. Ankara: Akçağ Yayınları.
Demirsipahi, Cemil (1975). *Türk Halk Oyunları*. Ankara: Tarih Kurumu Basımevi.
Ercilasun, Ahmet Bican (1991). "Oynamak". Ankara: Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü I, 668-671.
Ercilasun, Ahmet Bican (1991). "Oyun". Ankara: Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü I, 668-671.
Eroğlu, Türker (1994). "İnsan ve Oyun". Kayseri: Oyun, Dans ve Halk Oyunları, 3.
Gerek, Zinnur (1997). *Türk Halk Oyunlarının Tarihsel Gelişimi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Huizinga, Johan (1994). Homo Ludens, “Kültür Olgusu Olarak Oyunun Doğası ve Anlamı” (Çev. Mehmet Ali Kılıçbay). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 10-11.

Onuk, Taciser (2004). *Silifke Folkloru*. Ankara: TTK Basımevi

Şenol, Ahmet (1993). *Halk Oyunları*. Folklor Araştırmaları Kurumu Yayınları:19.

Şenol, Ahmet (1997). “Halk Kültürü Olarak Halk Oyunlarının İç Dünyası ve Bu Pencereden Anlamı”. *İçel Kültürü Dergisi*, S: 51, 29-30.

Tekin, Nurşen (2008). *Dünden Bugüne Her Yönüyle Mut*. Mersin: Mut Belediyesi Kültür Yayınları: 2.